

Õiguskantsler

Andres Laisk
Saue Vallavalitsus
info@sauevald.ee

Teie 26.09.2024 nr 8-11/7368-1

Meie 25.10.2024 nr 7-5/241415/2406266

Tugiisik lapsele

Lugupeetud vallavanem

Õiguskantsleri poole pöördus [ ] murega, et tema tööloleku ajal vajab laps tugiisiku abi, kuid Saue Vallavalitsus ei ole tugiisikut leidnud ega lapsele muul moel abi taganud.

Tänan vallavalitsust dokumentide ja selgituste eest.

Kuigi vallavalitsus ei ole lapse abivajadust hinnanud ega sobiva abi kohta otsust teinud, võib vallavalitsuse tegevust mõista nii, et laps vajab tugiisiku abi. Nii on põhjust arvata, et laps on olnud mitu kuud talle vajaliku abita. Nendel põhjustel ei saa vallavalitsuse tegevust pidada õiguspäraseks.

Palun Saue Vallavalitsusel esimesel võimalusel otsustada, kas laps vajab tugiisikut, ning oma otsust ka täita. Ootan vallavalitsuselt 25. novembriks 2024 vastust, kuidas olete soovitus arvestanud.

1. Saue Vallavalitsus on varem leidnud, et avaldaja lapsel on õigus saada tugiisikuteenust (vallavalitsuse [ ] 2024 otsus). [ ]. Otsusega anti lapsele õigus saada tugiisikuteenust kuni 25 tundi kuus [ ].

2. Sellest sügisest alates ei ole lapsel enam tugiisikut. Kuigi lapsevanem andis juba 19. augustil 2024 vallavalitsusele teada, et laps vajab tugiisikut, ei ole vallavalitsus lapse abivajadust uuesti hinnanud ega teinud otsust tugiisikuteenuse kohta.

3. Vallavalitsuse tegevust võib siiski mõista nii, et valla hinnangul vajab laps tugiisikut. Vallavalitsus ei too õiguskantslerile antud vastuses välja, et lapse abivajaduses oleks midagi muutunud võrreldes 2024. aasta esimese poolega. Vallavalitsus ei väida ka, et laps muul põhjusel tugiisikut enam ei vajaks. Lapse juhtumiplaanis on abivajaduse hinnangus märgitud, [ ]. Vallavalitsus otsib lapsele aktiivselt tugiisikut: kuulutus on avaldatud valla sotsiaalmeedia lehel ja portaalis CV.ee ning läbirääkimisi on peetud kahe tugiisikuks kandideerida sooviva inimesega. Siiani pole siiski tugiisikut leitud.

4. Vallavalitsus selgitas õiguskantslerile, et teeb otsuse tugiisikuteenuse kohta alles siis, kui tugiisik on leitud.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

5. Seadus ei luba vallavalitsusel jätta inimese abivajadust hindamata põhjusel, et tugisikut ei ole veel leitud. Kui abivajaduse hindamine ja sobiva abi välja selgitamine seisab veel ees, ei ole vallal teada, kas ja millist abi inimene vajab (nt kas ta vajab tugisikuteenust või mõnda muud sotsiaalteenust või mitut teenust koos). Samuti ei ole enne hindamist teada, mis eesmärgil inimene tugisikut vajab (milline on tema kõrvalabi vajadus) ja mis mahus ta tugisikut vajab. Alles siis, kui vald on need asjaolud välja selgitanud, on võimalik valida välja sobiv inimene, kes saab tugisiku rolli täita.

6. Seadus näeb ette, et nõuetekohase taotluse alusel peab vald 10 tööpäeva jooksul selgeks tegema, milles inimese abivajadus seisneb, ning selle alusel otsustama, millist abi (nt sotsiaalteenust) ja mis tingimustel inimesele pakkuda ([SHS § 15 lg 1](#), [SÜS § 25 lõige 1](#)). Abi andmise otsuse tegemise tähtaeg hakkab kulgema alates järgnevast päevast, mil vallale laekub nõuetekohane taotlus ([HMS § 33 lõige 2](#)).

7. Taotluse võib esitada vabas vormis suuliselt või kirjalikult ([SÜS § 24 lg 1](#)). See tähendab üldjuhul seda, et inimene kirjeldab oma olukorda ning seda, milles ta abi vajab, väljendab abi saamise soovi ning kui neid on, siis lisab asjakohased dokumendid, mis aitavad abivajaduse ja abi kohta otsuse teha ([SÜS § 24 lg 1](#)). Kui taotluses on puudusi, tuleb vallavalitsusel selgitada, milles täpselt puudus seisneb, anda inimesele puuduste kõrvaldamiseks tähtaeg ja selgitada, et kui puudused jäetakse tähtajaks kõrvaldamata, võib vald jätta taotluse lahendamata ([HMS § 15](#), [SÜS § 7](#), [HMS § 36](#)).

8. Kui inimene on esitanud nõuetekohase taotluse sotsiaalteenuse abi saamiseks, tuleb teha otsus, kas ja millist abi anda. Abi ei saa seisneda inimese järjekorda panemises või ootele jätmises (vt sotsiaalteenuste kohta nt Riigikohtu 09.12.2019 otsust asjas [5-18-7](#), p-d 224-225 ja Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas [3-22-1056](#); analoogia korras kohtuotsused lasteaiakoha andmise kohta, nt Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas [3-13-1457](#), p 13).

9. Õigus sotsiaalteenusele tekib siis, kui vald teeb selle kohta otsuse ([SÜS § 16 lg 3](#)). Abi antakse otsuses märgitud tähtaegadel ([SÜS § 26 lg 1 p 3](#)). Otsuse tegemine on oluline ka selleks, et inimesel oleks võimalik tõhusalt oma õigusi vaide- või halduskohtumenetluse korras kaitsta, kui see rikub tema õigusi ([HMS § 71 lg 1](#), [HKMS § 37](#)).

10. Kuna seadus on pannud vallale kohustuse korraldada sotsiaalteenuseid, muu hulgas tugisikuteenust, tuleb vallal tagada, et need teenused oleksid kättesaadavad. Nii tuleb läbi mõelda, kas osutada teenuseid ise või sõlmida selleks leping ettevõtte või asutusega, kes teenust pakub (vt ka õiguskantsleri [24.10.2016 ringkirja](#) omavalitsustele).

11. Töötajate vähene huvi tugisiku töö vastu ei saa õigustada tugisikuteenuse korraldamata jätmist inimesele, kes seda vajab (vt nt õiguskantsleri [25.02.2022 kirja Tallinna linnale](#)). Seda, kuidas kohalik omavalitsus peab teenuse osutamist korraldama, sealhulgas mis vormis lepingud sõlmima, seadus ette ei kirjuta. Kui vaatamata järjepidevatele otsingutele tugisikut ei leita, tuleks välja selgitada, miks on huvi selle töö vastu väike. Kui põhjused on selged, saab teha pingutusi selle nimel, et tugisikuid leida, näiteks pakkuda motiveerivat lepingut, tasu või tingimusi (vt sel teemal ka Riigikogu sotsiaalkomisjonis toimunud [kollektiivse pöördumise arutelu](#); sotsiaalkaitseministri [pöördumist omavalitsusjuhtide poole](#)).

12. Kuigi ema soov saada oma lapsele tugisik on olnud ilmselge, pole kõnealusel juhul Sae Vallavalitsus lahendanud lapsevanema pöördumist nii nagu seadus ette näeb. Vallavalitsus on otsuse tegemist edasi lükanud ajani, kuni tugisik on leitud. Selliselt on vallavalitsus eksinud

seaduse vastu. Seetõttu palun Teil esimesel võimalusel hinnata lapse abivajadust ja teha otsus, kas laps vajab tugiisikuteenust. Kui otsus on tehtud, palun Teil seda otsust täita.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Angelika Sarapuu 6938411
Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee